

Ο εμπνευσμένος λειτουργιολόγος και δάσκαλος Ιωάννης Φουντούλης (Πρωτοπρ. Βασίλειος Ι. Καλλιακμάνης, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

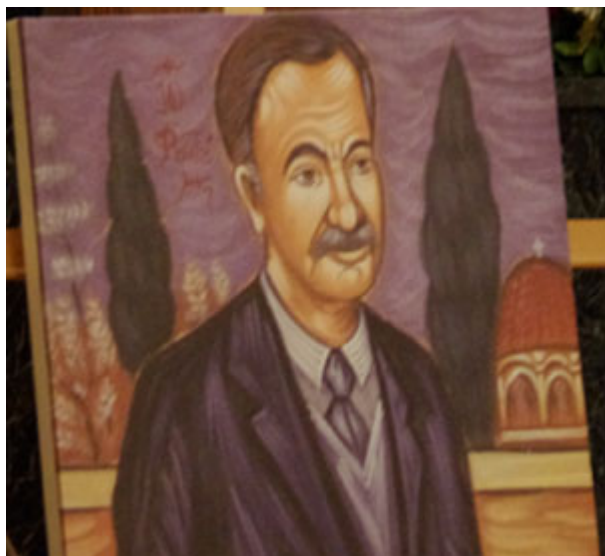
/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=169127>]

6. Θα μου επιτρέψετε στο σημείο αυτό να αναφερθώ εκτενέστερα στον μα-κα-ρι-στό Ο-μό-τιμο Κα-θη-γη-τή Ιωάννη Φου-ντούλη, ο οποίος ήταν δάσκαλος των περισ-σο-τέ-ρων από μας. Ο Ι. Φουντούλης θε-ω-ρού-σε τον εαυτό του μαθητή του Π. Τρεμπέλα, του αρχαιολόγου Γ. Σωτηρίου και του Ευαγγέλου Θεοδώρου, τον οποίο δια-δέχ-θηκε στην τότε έδρα της Λει-τουρ-γι-κής και Ομι-λητικής στη Θεσσα-λο-νίκη. Για τρι-ά-ντα- πέ-ντε χρό-νια δί-δαξε τα μαθή-μα-τα αυτά στη Θε-ο-λο-γι-κή Σχολή του Α-ρι-στο-τε-λείου Πα-νε-πιστημίου Θεσ-σαλονίκης και συνέβαλε στην ανά-δει-ξη και τη διεθ-νή ακτι-νο--βο-λία της. Δι-ε-τέλεσε Κοσμήτορας της ίδιας Σχολής και πρώτος Πρό--εδ-ρος του Τμή-ματος Ποιμαντικής καθώς και μέλος της Συγ-κλή-του του Α.Π.Θ. Το 1996 περάτωσε ευδο-κί-μω-ς την ενεργό υ--πη-ρεσία του στο Πα-νε-πι-στή-μιο, αλλά δε στα-μάτησε το δημι-ουρ-γι-κό του έργο. Συ-νέ-χισε και ως Ο-μό-τιμος Καθηγητής την ανα-σχό-λησή του με τα θέματα της λατ-ρείας και εξακο-λου-θούσε να συμμετέχει σε πολλά λειτουργικά και ιερατικά συ-νέ-δρια σε πόλεις της Ελλάδος, της Κύπρου και του εξω-τε-ρικού και παρά την επιδεί-νω-ση της υγείας του τα τελευταία χρόνια.

Για μια δε-κα-πενταετία είχε τη Διεύθυνση του Πατριαρχικού Ιδρύ--μα-τος Πα-τε-ρι-κών Μελετών στη Θεσσαλονίκη, το οποίο διακόνησε με συνέπεια, ενώ παράλληλα α-νέ-λαβε την ευθύνη με τον ομιλούντα για την επανέκδοση του περιοδικού «Ορθο-δο-ξία» (1994).

Ήταν ενεργό μέλος της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Λειτουργικής Αναγέννησης της Εκκλησίας της Ελλάδος και υπήρξε ο αφανής πρωτοστάτης των οκτώ Λειτουργικών Συμποσίων που οργανώθηκαν από αυτή, ενώ χαιρόταν όταν έβλεπε να εκδίδονται τα πρακτικά με τις εισηγήσεις των Συμποσίων αυτών. Ανάλογα συνέδρια οργάνωνε σε συνεργασία με την Ιερά Μητρόπολη Δράμας στο Μοναστήρι της Εικοσιφοίνισσας από το 1985 και εντεύθεν. Τα πρακτικά των συνεδρίων αυτών πλουτίζουν τη θεολογική βιβλιογραφία[19].

Επίσης στην Ιερά Μητρόπολη Θεσσαλονίκης οργανώθηκαν ανάμεσα στα άλλα και τρία ενδιαφέροντα για το θέμα μας Συνέδρια για το Νικόλαο Καβάσιλα, το Φιλόθεο Κόκκινο και το Συμεών Θεσσαλονίκης, όπου ο μακαριστός καθηγητής είχε αναπτύξει θέματα της ειδικότητάς του.

Παράλληλα συνέγραψε εκατοντάδες μελέτες και δεκάδες βιβλία σχετικά με τη θεία λατρεία, την Ομιλητική, την αγιολογία- ιδιαίτερα της πατρίδος του- και τις λειτουργικές τέχνες. Ασχολήθηκε επί σειρά ετών με το λειτουργικό έργο του Συμεών Θεσσαλονίκης, ενώ τα τελευταία χρόνια μετέφραζε κείμενά του στη δημοτική. Η γλώσσα των μεταφράσεων αυτών είναι εμπνευσμένη, ζυμωμένη με το λατρευτικό λόγο και πόρρω απέχει από τις τυποποιημένες μεταφράσεις πατερικών κειμένων που κυκλοφορούν εσχάτως. Χαρακτηριστικό του διδακτικού και του συγγραφικού του ταλέντου είναι ότι διαλεγόταν πάντοτε ζωντανά και χωρίς επιτήδευση με τους μαθητές, τους ιερείς και τους συναδέλφους του. Ενσωμάτωνε τις ερωτήσεις τους στα κείμενά του και με σαφή, λιτό και διακριτικό τρόπο περιέγραφε το ερευνητικό πλαίσιο αφήνοντας το συνομιλητή ή τον αναγνώστη να εκμαιεύσει την απάντηση. Είναι ενδεικτικές οι Λειτουργικές Αναπλήσεις, που από το 1964 δημοσίευε στο περιοδικό

«Εφημέριος». Ενώ ή-ταν όντως σοφός και βαθύς γνώστης των λει-τουργικών θεμάτων, θεωρού-σε τον εαυ-τό του πά-ντο-τε μαθητή της Εκ-κλησίας και άκουγε με προσοχή όσα είχαν να του πουν και οι πιο απλοί ιερείς, τους οποίους τιμούσε ι-διαί-τερα. Με το διδακτικό και συγ-γρα-φικό του μόχθο κατάφερε να κα-λύ-ψει τα ενδια-φέροντα τόσο των απαιτητικών ερευνητών όσο και του απλού κλήρου και του λαού.

Ο Ι. Φουντούλης σεβόταν την παράδοση, αλλά φρόντιζε να ε-πι-ση-μαί-νει και τις στρεβλώσεις στα λειτουργικά πράγματα, που επισώρευσε ο χρόνος και η άγνοια. Παράλληλα με εύστοχο τρόπο επισή-μαι-νε τους κινδύνους από την εκκο-σμί-κευση της λειτουργικής ζωής. Δίδασκε χα-ρα-κτηριστικά: «Μεταπολεμικώς η τεχνο-λο-γική εξέ-λι-ξη και η οικο-νομική ευμάρεια επέτρεψε το κτίσιμο νέων ναών, τη γενί-κευ-ση της χρή-σεως του ηλεκτρικού ρεύματος για το φωτισμό και τη θέρμανση του ναού, την εγκα-τάσταση μεγαφώνων, την κατασκευή καθισμάτων... Όλα αυτά κα-λά όταν καλώς γίνονται. ... Αν όμως γίνεται αλόγιστη χρήση, κατα-στρέφουν όχι μόνο την αι-σθη-τική του χώρου, αλλά και εκκοσμι-κεύουν το ναό, μετα-βάλ-λοντάς τον σε αίθουσα θεάτρου με άπλετο και διασπαστικό φωτισμό, με έντονο ενοχλητικό ήχο, με φόρτο κα-θι-σμά-των και φόρτο καλής και κακής τέχνης επίπλων και σκευών...». Τόνιζε ακόμη ότι στον ιερό χώρο της εκκλησίας, όπου διδάσκεται η ταπείνωση, η φιλοπτωχεία, η λιτή ζωή, η ιεροπρεπής σεμνότητα και το μέτρο δεν μπορεί να κυριαρχεί η χλιδή ακόμη και στις τοιχογραφίες, ο «εκπερσιισμός» και εν τέλει η δια των μεγα-φώνων διαπό-μπευ-ση των ιερών μυστηρίων.

Αναφε-ρό-με-νος ο καθηγητής Φουντούλης σε όλα αυτά δεν εξω-ράιζε το πα-ρελθόν, ούτε μεμ-ψι-μοι-ρούσε για το πα-ρόν, αλλά ορθο-το-μούσε την αλήθεια. Πέρα όμως από αυτά αναγνώριζε τη σύγχρονη ανα-γέν-νηση στα λει-τουρ-γικά θέματα επι-ση-μαί-νοντας το έντονο ενδιαφέ-ρον του κλήρου και του λαού για τη λατρεία που εκφρά-ζε-ται με τις εκ-δό-σεις, τα συνέδρια, τις εκπομπές και τη συχνή μετοχή μεγάλου μέρους του εκ-κλη-σιάσματος στη θεία κοινωνία· πράγμα σπανιότατο σε παλαιότερες επο-χές. Ε-νώ ε-πέ--κρινε την παράχρηση των πραγμάτων, έβλεπε ελπιδοφόρο το μέλλον της ορ-θό-δοξης χριστιανικής λα-τρεί-ας.

Το μέγεθος του έργου του δεν μπορεί εύκολα να απο-τιμηθεί. Είναι όμως σί-γουρο ότι όσοι θα ασχολούν-ται στο μέλλον με τη Λειτουργική, τήν Ομιλητική, την Αγιολογία και τις « ιερές τέχνες» είναι αδύνατο να μην αναφέρονται στην με-γάλη προσφορά του λειτουργιολόγου της Εκ-κλη-σίας Ιωάννη Φου-ντούλη. Οι τίτλοι των έργων του σύμφωνα με το μαθητή του Π. Σκαλτσή υπερβαίνουν τους τετρακόσιους και πλήρης κατάλογος θα δημοσιευθεί στον τόμο που θα εκδοθεί προς τιμήν του. Και κάτι τελευταίο: Ανάμεσα στα άλλα μας άφησε τη μεγάλη παρα-καταθήκη τόσο του ακαδημαϊκού, όσο και του εκκλησιαστικού ήθους και της ανε-ξι-κακίας του. Τις ε-πι-θέσεις που δεχόταν «εκ δεξιών και εξ αριστερών» αντι-με-τώ-πι-ζε με χιού-μορ και δεν είχε ποτέ εμπάθεια για κανέναν.

[19] Καταχωρούνται εδώ τα σημαντικότερα που εκδόθηκαν από την Ιερά Μητρόπολη Δράμας: *Εκκλησιαστική ευταξία*, 1986, *Κλήρος και λαός ως Σώμα Χριστού*, 1988, *Νηστεία και πνευματική ζωή*, 1989, *Χριστιανικόν Εορτολόγιον*, 1990, *Σύμβολα και συμβολισμοί της Ορθοδόξου Εκκλησίας*, 1991, *Η ενορία ως κοινωνία πιστών και ως Σώμα Χριστού*, 1993, *Οι ακολουθίες του νυχθημέρου*, 1994, *Το Άγιον Βάπτισμα*, 1996, *Το ιερόν μυστήριο του γάμου*, 1997, *Η Θεία Λειτουργία*, 1998, *Η Ιερωσύνη κατά τους Πατέρες της Εκκλησίας*, 1999, *Το ιερόν μυστήριο του Ευχελαίου*, 2000, *Νεκρώσιμα τελετουργικά*, 2001, *Το ιερόν μυστήριο της Μετανοίας*, 2002.